

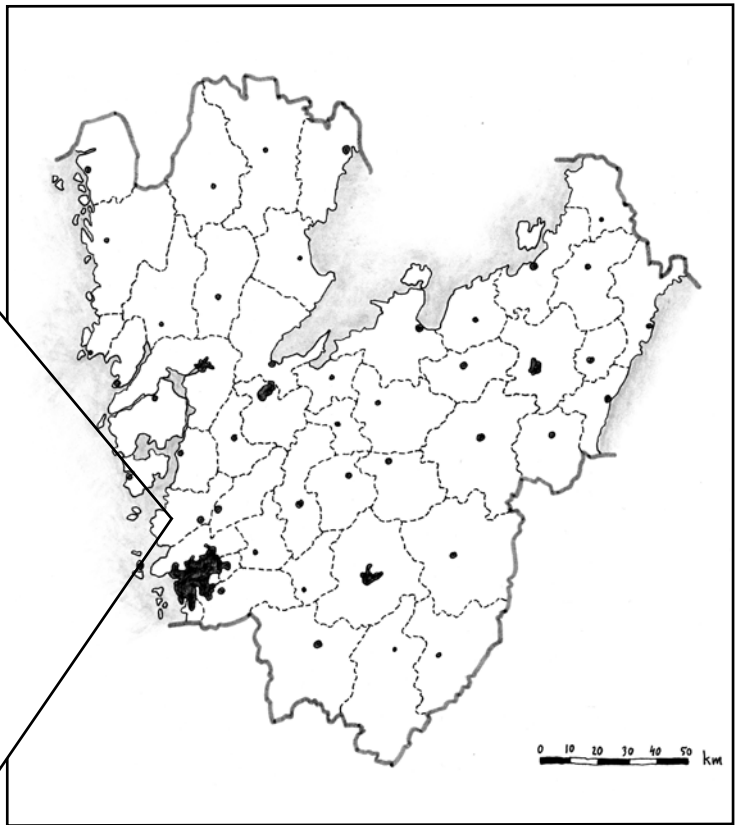
Projekt Vävra berg, Kungälv kommun

Kompletterande arkeologisk utredning och naturvärdesbedömning

Linda Andersson och Karin Olsson

Projekt Vävra berg, Kungälv's kommun

*Kompletterande arkeologisk utredning
och naturvärdesbedömning*

Linda Andersson och Karin Olsson

Projekt Vävra berg, Kungälv kommun
Kompletterande arkeologisk utredning och naturvärdesbedömning

Internrapport 2010:4

© Rio Kulturkooperativ 2010

Fastighet: Harkeröd 1:2 och 1:3

Belägenhet i RT90 2,5 gon V: Norr 6424500, Öst 1263800

Höjd över havet: 30 – 80 meter

Beställare: Rabbalshede Kraft AB

Projektnummer: 0941

Projektansvarig: Annika Östlund

Fältansvarig: Karin Olsson

Övrig personal: Linda Andersson

För personalens meriter hänvisas till Rio Kulturkooperativs hemsida.

Fältarbetstid: 2010-04-08

Arkiv: Rio Kulturkooperativ

Foton: Foton är tagna av fältpersonalen.

Omslagsbild: En miljöbild längs utredningsområde för vägsträcka B. Blandskog som är ganska luckig med inslag av enar och död ved och utan synliga tecken på ett rationellt skogsbruk.

Orienteringskarta: Framställd av Rio Kulturkooperativ med data från Map Maker, FMIS samt Länsstyrelsen i Västra Götaland.

Topografisk grundkarta samt plankarta: Tillhandahållen av beställaren.

Övriga kartor och situationsplaner: Framställda av Rio Kulturkooperativ.

Redigering och layout: Optimal Press

Sökord: Vävra berg, vindkraft, hägnad, gränsmärke, Kungälv kommun

Rio Kulturkooperativ
Ekelidsvägen 5
457 40 FJÄLLBACKA
www.riokultur.se
rio@riokultur.se

Innehåll

<i>Sammanfattning</i>	<i>5</i>
<i>Inledning</i>	<i>7</i>
<i>Syfte</i>	<i>7</i>
<i>Metod</i>	<i>7</i>
<i>Utredningsområdet</i>	<i>7</i>
<i>Naturmiljö</i>	<i>7</i>
<i>Kulturmiljö</i>	<i>7</i>
<i>Resultat Naturmiljö</i>	<i>9</i>
<i>Resultat Kulturmiljö</i>	<i>10</i>
<i>Antikvarisk bedömning och naturvärdesbedömning</i>	<i>10</i>
<i>Källor</i>	<i>10</i>
<i>Bilagor</i>	<i>11</i>
<i>1. Lämningar</i>	

Projekt Vävra berg, Kungälv's kommun

Kompletterande arkeologisk utredning och naturvärdesbedömning

Sammanfattning

Rio Kulturkooperativ har på uppdrag av Rabbalshede Kraft AB utfört en arkeologisk utredning och en naturvärdesbedömning inom område för planerad vindkraftpark. Utredningen är en komplettering till en tidigare utförd utredning för att utreda en ny alternativ vägdragning. Utredningsområdet är beläget inom fastigheterna Harkeröd 1:2 och 1:3, Hålda socken.

Vägdragning sker dels på en befintlig mindre väg genom odlingslandskap och bebyggelse, dels i skogsmark.

Som ett resultat av den arkeologiska utredningen har sex kulturhistoriska lämningar mätts in. Det rör sig om fem stenhägnader och ett gränsmärke.

Fornlämningar är skyddade enligt 2 kap i Lag om kulturminnen mm (KML) och genom miljö-

balkens generella hänsynsregler, där stor vikt läggs vid hänsyn till kulturlämningar och kulturmiljöer. För fasta fornlämningar gäller också att de förutom lämningen i sig även omfattar ett större fornlämningsområde, vars storlek bedöms från fall till fall. Tillstånd för ingrepp i fast fornlämning söks hos länsstyrelsen.

Gränsmärken i aktuell gräns är skyddade enligt 14 kap 8 § brottsbalken. Ansökan om säkerställande av gränsmärken lämnas till Lantmäteriet.

Resultaten från utredningen visar inte på några stora konflikter med naturvärden eller kulturmiljöer. Om rekommendationerna i denna rapport följs vid anläggningsarbetet bedöms vägarna kunna anläggas utan stor påverkan på natur- och kulturmiljö.

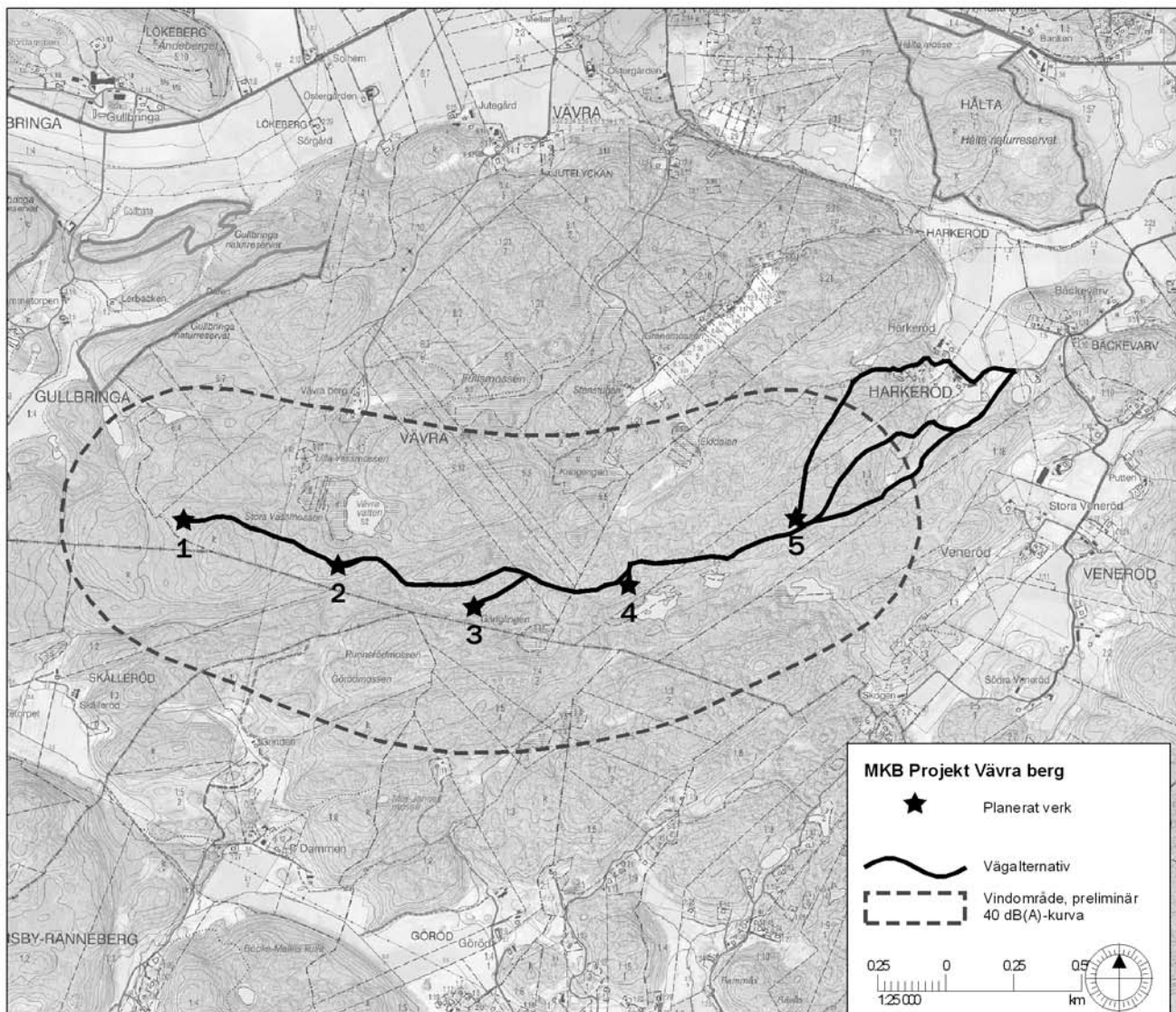

Illustration 1. Översiktskarta för projekt Väva berg.

Inledning

Rapporten har tagits fram på uppdrag av Rabbalshede Kraft AB. Bakgrunden är en alternativ utformning av väg inom planerad vindpark vid Vävra berg, Kungälv kommun. Den ursprungliga utredningen gjordes 2009, *Andersson och Olsson 2010*. För att undersöka möjligheten att finna vägalternativ som har mindre påverkan på natur- och kulturmiljöer har en komplettering av den ursprungliga utredningen gjorts. Utredningsområdet utgörs av ett förslag till ny dragning av infartsvägen till vindområdet och är beläget inom fastigheterna Harkeröd 1:2 och 1:3, *illustration 1*.

Rapporten publiceras i Rio Kulturkooperativs internrapportserie. Dessa rapporter trycks endast i begränsad upplaga, men kan laddas ner från Rio Kulturkooperativs hemsida. Rabbalshede Kraft AB har rätt att återge rapporten i delar eller i sin helhet.

Syfte

Det primära syftet med utredningen var att utreda förekomsten av okända fornlämningar och kulturhistoriska lämningar inom utredningsområdet. Utredningen syftade även till att översiktligt inventera och bedöma naturmiljön inom och i anslutning till utredningsområdet, samt att bedöma de planerade vägdragningarnas påverkan på kulturmiljö och naturmiljö.

Metod

Vid utredningen inventerades en korridor på cirka 20 meter längs planerad vägsträckning. I några fall har även alternativa vägsträckningar utretts. Vid korsningen mot Harkeröd har en okulär besiktning från bil utförts.

Kulturhistoriska lämningar fotodokumenterades, beskrevs och mättes in med DGPS. Vid utredningen gavs de framkomna lämningarna nummer 0941:26-32 i Rio Kulturkooperativs databas. Lämningarna har rapporterats till FMIS. Även naturvärden mättes in, beskrevs och fotograferades.

En översiktlig genomgång av äldre kartmaterial har utförts.

Utredningsområdet

Det område som utretts som komplettering till den ursprungliga utredningen är beläget i Håлта socken, *illustration 1*. Ett nytt förslag till vägdragning in i parken har utretts. Vägdragning sker genom skogsmark. En befintlig väg som går nära tomtmark och bebyggelse kan behöva förstärkas och breddas i kurvor. I övrigt hänvisas till tidigare arkeologisk utredning och naturvärdesbedömning, *Andersson och Olsson 2010*.

Naturmiljö

Den utredda vägdragningen följer i vissa sträckor en befintlig mindre väg och passerar odlingsmark och bebyggelse. I slutet av den befintliga vägen fortsätter sträckningen i skogsmiljö som utgörs av blandskog med varierad ålder. En utpekad sumpskog finns i området, *Skogsstyrelsen 2010*. Inga andra utpekade naturvärden finns i utredningsområdet, *Länsstyrelsen 2010*.

Kulturmiljö

Omgivningarna kring utredningsområdet är mycket rika på fornlämningar av olika typer. I bergen kring området finns ett antal gravar från brons- och järnålder i form av rösen och stensättningar. De lämningar som tidigare registrerats tyder på att utredningsområdet har utnyttjats extensivt under förhistorisk tid, men att det ändå haft en relativt stor betydelse.

I dalgångarna kring området finns stora mängder förhistoriska lämningar, bland annat boplatser från sten-, brons- och järnålder, gravfält från brons- och järnålder, och fossil åkermark, *Riksantikvarieämbetet 2010*.

Under historisk tid har utredningsområdet tillhört utmarken till berörda fastigheter. Utmarken har främst använts för exempelvis bete. Inom och kring utredningsområdet finns även ett antal torvmossor som under historisk tid använts för torvtäkt. Gårdarnas gemensamma utägor skiftades till viss del genom Storskiftet, men främst genom Laga skiftet på 1800-talet. Under senare delen av 1800-talet bebyggdes och uppodlades delar av utmarken och ett antal torp och backstugor etablerades.

För en utförligare beskrivning av kulturmiljön kring utredningsområdet, se *Andersson och Olsson 2010*.

Resultat Naturmiljö

Här följer en allmän beskrivning av resultaten av naturvärdesbedömningen, hänsynspunkterna redovisas på karta, *illustration 2*. För en detaljerad beskrivning av möjliga konflikter, se *Antikvarisk bedömning* nedan.

Den befintliga mindre vägen passerar odlingsmark och bebyggelse. Invid den befintliga vägen finns en biotopskyddad stenmur och vägen passerar över ett biotopskyddat dike.

Naturmiljön inom utredningsområdet utgörs av blandskog med varierad ålder. Inslag av döda enar tyder på att området har varit öppen hagmark som vuxit igen. Inslag av äldre träd finns och mycket död ved ligger på marken.

Vägsträckningen passerar en utpekad sumpskog. Där den föreslagna vägsträckan passerar objektet var det torrt och ingen sumpskogsvegetation fanns.

Utmed vägsträckningen rinner en liten bäck/dike och där finns ett bestånd med några grövre granar, *naturhänsyn 23 på illustration 3*. Om vägsträckan används bör man hålla skyddsavstånd till bäcken och låta de grövsta granarna stå kvar.

Två mindre och avgränsade fuktområden passerar vid naturhänsynspunkt 24 respektive 26. Vid det första är det svårt att flytta vägen för att undvika det fuktiga området, medan det andra går att undvika genom att flytta vägen cirka 20 meter åt väster.

Vägen går längs med en bäck en liten bit, *naturhänsyn 25*. Där vägen passerar över bäcken bör en halvtrumma användas.

Illustration 3: Liten bäck, naturhänsyn 25.

Resultat Kulturmiljö

I detta avsnitt presenteras resultatet av den arkeologiska utredningen. För en specifik beskrivning av varje enskild lämning hänvisas till *Bilaga 1*. Lämningsarna visas även på *illustration 2*.

Hägnader

Under utredningen registrerades fem hägnader. Dessa fick nummer 0941:26-31 i Rio Kulturkooperativs databas. Samtliga hägnader mättes in som linjer och registrerades som övriga kulturhistoriska lämningar.

En av hägnaderna, 0941:26, markerar en aktuell gräns, mellan Harkeröd 1:2 och 1:3. Övriga markerar inte aktuella gränser. Lämnings 0941:27-29 hör samman med mindre hagmarker och hästhagar, och 0941:30-31 hör troligen samman med den ökade uppodlingen av utmarken under 1800-talet.

Gränsmärken

Ett gränsmärke, 0941:32, mättes in. Det markerar den aktuella gränsen mellan Harkeröd 1:2 och 1:3 och har därför inte registrerats av FMIS.

Källor

Litteratur

Andersson, Linda; Olsson, Karin 2010 Projekt Vävra berg, Kungälv kommun. Arkeologisk utredning och naturvärdesbedömning. Kulturhistoriska rapporter 61, Rio Kulturkooperativ.

Kartor

Charta öfver Harkereds Inägor uti Göthebor och Bohus Län Inlands Nordre Härad och Håлта Sokn. Storskifte, 1788.

Carta öfver Alla Ägor till Harkered By i Götheborgs Län Inlands Nordre Härad och Håлта Sochn. Enskifte, Storskifte 1822.

Övriga källor

Länsstyrelsen 2010 Länsstyrelsernas GIS-tjänst, www.gis.lst.se
Riksantikvarieämbetet 2010 FMIS, www.fmis.raa.se
Skogsstyrelsen 2010 Skogens pärlor, www.skogsstyrelsen.se.

Antikvarisk bedömning och naturvärdesbedömning

I denna bedömning tas enbart de specifika synpunkter som föranleds av de aktuella utredningsresultaten upp. För en generell diskussion om hänsynstagande hänvisas till *Andersson och Olsson 2010*.

Vägen passerar genom två hägnader, 0941:30 och 31. I 0941:31 finns en befintlig öppning, cirka 12 meter från den planerade vägdragningen. Om denna vägsträckning används bör vägen dras genom denna befintliga öppning. Där vägen går genom en hägnad bör den anläggas så att man inte gör en större öppning i stenvallen än nödvändigt. Bortplockad sten bör placeras i anslutning till muren.

Den nya sträckningen är längre än den tidigare föreslagna, vilket medför att mer skog behöver avverkas. Vägen går dessutom genom bebyggelse. Breddning och förstärkning av den befintliga vägen kan komma att påverka tomtmark, bebyggelse och hägnader, speciellt i kurvor. Rio Kulturkooperativ bedömer därför att den ursprungliga vägdragningen, vägsträckning A tillsammans med Ab, är lämpligare än det här utredda alternativet.

Bilagor

Bilaga 1. Lämningar

Obj.-nr	RAÄ-nr	Lämnings typ	Längd	Bredd	Höjd	Beskrivning	Antikvarisk bedömning
26	Hälta 160	Hägnad	N/A	0,5	0,6	SV-NO, kröker till NV-SO orientering. Består av två till fyra lager sten, 0,3-1,0 meter stora. Skadad: något utrasad, beväxt med träd. Följer beteshage.	Övrig kulturhistorisk lämning
27	Hälta 157	Hägnad	N/A	0,5	0,7	SV-NO orientering. Två till fem lager sten, 0,3-0,7 meter stora. Något utrasad. Följer beteshage.	Övrig kulturhistorisk lämning
28	Hälta 158	Hägnad	N/A	0,5	0,7	Orientering NV-SO, kröker till SV-NO. Två till fem varv sten, 0,3-0,7 meter stora. Skadad: delvis utrasad. Markerar aktuell gräns.	Övrig kulturhistorisk lämning
29	Hälta 159	Hägnad	N/A	0,5	0,7	Orientering SV-NO. Två till tre varv sten, 0,3-0,7 meter stora. Skadad av träd och delvis utrasad.	Övrig kulturhistorisk lämning
30	Hälta 161	Hägnad	N/A	0,6	0,7	NV-SO orientering. Två till fyra lager, stenar 0,3-1,0 meter stora. Något utrasad.	Övrig kulturhistorisk lämning
31	Hälta 156	Hägnad	N/A	0,8	1,2	NV-SO orientering. Fyra till nio lager sten, 0,3-1,0 meter stora. Välbevarad.	Övrig kulturhistorisk lämning
32		Gränsmärke	1,4	1,3	0,7	Består av cirka tio stenar, 0,4 – 1,0 meter stora. Oskadat. Markerar aktuell gräns mellan Harkeröd 1:2 och 1:3. Ej registrerad i FMIS.	

